

Ἡ δημογεροντία εἶδόν ὅσα εἶδαμε διατηρούσε τοὺς δρόμους, βρύσες, τὰ δημόσια γυμνάσια κτλ. Πιὸ ὕστερα ἂν καὶ τὰ σοδῆματα τοῦ τόπου, χάρις στὴ Βαγγελίστρα, μεγαλώσανε τίποτα δι' γέννηκε, καὶ τὸ νῆα ρημάζει καὶ πᾶσι. Τότες ὅμως ἰδιοκυβερνιότανε ἐνῶ τώρα, ἂν καὶ λείπτερο, δὲν κυβερνιέται μοναχὸ τοῦ καὶ γι' ἀπτό βλέπουμε κ' εἶδῶ τὸν ξεπεσμὸ ὅπως παντοῦ ὄπου, στὴ Ρωμισσύνη, χάθηκε ἡ ἰδιοκυβέρνησις.

(ἀκολουθεῖ)

ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ

ΟΝΕΙΡΟΥ ΘΑΝΑΤΟΣ

Ἀθηνογέννητο ὄνειρο ποὺ εἶδονα τόσο ὄρατο
Σὺν κελδοῦσας στὸ κλαδί τῆς Νιότης ποὺ ἔχει φύγει
Ποῦ ἔκρημα καὶ τὸ εὐόδιασμα ποὺ σ' ἄγγιξε μοιραῖο
Τ' εἶ κρινουὸν ὦ, καὶ τοῦ ἔντομου τὴν ἀναπνὴ τῆς λήθης.

Ὅμως κ' ὁ πλάστης κάποτε φρονᾷ τὰ πλάσματά του
Καὶ τὰ χερσίν τ' ἀπαλά ποὺ σ' ἔπλασαν καὶ σέ,α
Σὲ μὴ ραντίδα βάφτηκαν τοῦ γαλανοῦ σου αἱμάτου
Κ' ἤρθες μ.ν καὶ ἐσπύρησες μὲς τὴν ψυχὴ μου, ὀμίνα.

Η ΣΤΕΡΝΗ ΜΠΑΛΑΝΤΑ

Τοῦ φίλου μου καὶ ποιητῆ
κ. Η. Κουλουδάτου.

• Ἀπὸ τὰ βᾶθη τῆς Ἀσίας
• Κι ἀπ' τοῦ Μογγόλου τῆς σποράς
• Σαρκοφόρος μουσουλμάνος
• Καὶ μὲ πολὺχρωμ' ἀντριά
• Γιά τὴν Ἑυρώπη ξεκινᾷ.
• Στὸν τόπο τοῦτο μὴ φορᾷ,
• Ἀμιστορίζουν οἱ παπουδοὺς
• Καὶ τὰ κινάπια τὰ πολιά
• Πῶς ζούσανε κάποιον ἀνθρωπῶν
• Πολλὸ πορᾶξενοὶ σ' ἀλήθεια
• Ποῦ τὸν πολέμιον καιρὸ τους
• Τὸν χάνανε στὰ παραμύθια.
• Κι ὅσο τὸ μῦθι τους τοὺς εἶπε
• Τόσο τρανὰ εἶταν τ' ἀργετὰ τους,
• Ἀλλάξ ἀλλάξ, μωρὸ τί πέτρα
• Καὶ μάγμαρο ποὺ ἀνάθεμά τους
• Χαμένα γιά ψηλὸς κολόνος
• Καὶ γιά κληροῦς καὶ γιά καστριᾶ
• Γιά φύλον πῆδημα οἱ κιοτήδες
• Ἔτσι χαλνοῦσαν τὸν παρᾶ.
• Σῦρε, μπρὲ ἀγᾶ μου, νὰ μαζώξῃς
• Ἀπὸ τῆς πέτρας τὸ σωρὸ
• Γιά τὸ σαράϊ μου ποὺ τὸ θέλω
• Νᾶχη νοντάδες ἐκατό.
• Καὶ πάρε ἀπὸ τοὺς φασουλήδες
• Τοὺς πέτρινοὺς σ' ἀλήθεια ἐκαὶ
• Καὶ σώριασ' τους γιά τὰ θεμέλια
• Καὶ γιά τὴ νέα οἰκοδομή.
• Καὶ πάρε μαρμαροκοκκίνους
• Μὲ τὴν ἐξιδιάντροπή τους γύμνια,
• Ἄλλάξ, ἀλλάξ, ν' ἀδείασῃ ὁ τόπος
• Καὶ κάνε τις χίλια συντρίμματα.
• Καὶ φτιάσε ἀσβόστη... Πά' στὰ κάστρα
• Χτίστε τζαμὰ καὶ μιναρέδες
• Γιά ν' ἀνεβούν οἱ Χοτζάδες
• Νὰ λέν τοῦ Μωάμεθ ἀμανέδες».

Ἔτσι μιλοῦσε μὴ φορᾷ
Ἡ ἄγρια, μογγόλικη σπορά,
Ποῦ ἦρθε ἀπ' τὰ βᾶθη τῆς Ἀσίας
Μὲ δὴ τὴ ράμη τῆς Ὑγείας

Κ' ἔτσι καὶ πάλι μὴ φορᾷ
Θεὸν μιλῶσα ἄλλη σπορά,
Κίτρινη ἢ μαύρη, ποῖός τὸ ξέρει
Ποῦ θᾶρθη ἀπ' τὴν ἄγνωστα τὰ μέρη
Στὴν κοκογερασμένη Ἑυρώπη,
Κι ἀπὸ ἀκροχῶρι σὲ ἀκροτόπι
Θὰ ρίξῃ καὶ μνημεῖα κοὶ κάστρα
Κι δια ξανά θὰ γίνον κάστρα.

Μπασιάννα — Ροιάνκ.

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

PROF. ELISEO BRIGHENTI: CRE
STOMAZIA NEOELLENICA. Milano 1908.

— Πιὸ πλούσια σὲ ὕλικὸ ἀπὸ τὴν Chrestomathie
Grecque moderne τῶν Legrand καὶ Pernut,
ὅσο κ' ἂν τῆς δευτέρας εἶναι πιὸ διαλεγτὸ τὸ ὕλι-
κὸ καὶ πιὸ χαρακτηριστικὸ γιά τὸν κάθε συγγραφεὶα
καὶ ποιητῆ ποὺ κλείνει στίς σελίδες τῆς. Ὁ Ἰταλὸς
καθηγητὴς δούλεψε, μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς, σὲ ἄλλο
σκέδιο, πιὸ πλατὺ θέλησε νὰ δώσει στους Ἰταλοὺς
σπουδαστὰς τῆς νεοελληνικῆς μὲ εἰκόνα ζωντανή
τῆς πνευματικῆς κίνησης τῆς πατρίδας μας, νὰν
τοὺς μπάσει ἀκόμα καὶ στὸ γλωσσικὸ ζήτημα, καὶ
γι' αὐτὸ δῶ καὶ καὶ, μέσα στίς 400 τόσες σελίδες
τοῦ βιβλίου του, φιγουράρουν καὶ καθαρευουσιάνοι
ποιητὰς καὶ συγγραφεῖδες, ὅσοι τῆς μπαλασαμωμέ-
νης καὶ τεχνητῆς γλώσσας, καὶ πρέπει νὰ χρωστά-
με πολλὰς χάρες στὸν κ. Brighenti ποὺ δουλεύον-
τας ἔτσι εἰδείξε ὀλοφάνερα τὴ ζωντανία καὶ τὴν ὁ-
μορφία τῆς ἐθνικῆς μας γλώσσας.

Νὰ διαβάξῃς λ. χ. ὕστερα ἀπὸ τὸ

Μὲ ἀβρὸν ταῶνων ἄρμα
φίρετέ με εἰς τὴν νῆσον
τῶν γελώτων.

τὴν ἀθάνατη «πατινάδα» τοῦ Ἑφραλιώτη ἢ τὸ
«απαράπονο πεθαμῆνης» τοῦ Μαρκορᾶ, καὶ ὕστε-
ρα ἀπὸ μὴ σελίδας τοῦ Κ. Παπαρηγόπουλου, μὲ
σελίδας τοῦ Ψυχάρη καὶ τοῦ Παλαῖα, μπαίνει ἡ
κοπα στὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ βλέπεις ἡμέσως
ἀπὸ ποῦ γέρνει ἡ ζυγαριά. Ὁ κ. Brighenti τὸ
δείχνει αὐτὸ καλύτερα καὶ εὐγλωττότερα στὸ σοφὸ
πρόλογό του, βάζοντας μὴ πεζὴ σελίδα γραμμένη καὶ
στίς δύο γλώσσες. Ὅριστε κ' ἕνας παράγραφος :

«Ὄντας βετιλεύει ὁ ἥλιος, πῆγες ποτέ ν' ἀκού-
σῃς τὰ παραμύθια ποὺ λείει, καθισμένος στὴν ἀκρο-
γιαλιά, κοντὰ στὸ κάστρο, ὁ γερο Γιάννης ;»

«Μετίθης ποτέ, περὶ τὴν δύνει τοῦ ἡλίου, νὰ ἀ-
κροασθῇς τοὺς μύθους, τοὺς ὁποίους διηγείται, κα-
θήμενος πλησίον τῆς παραλλας, ἐναντι τοῦ φρου-
ρίου, ὁ γέρων Ἰωάννης ;»

Ὁστόσο ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε κατ' ἐμὲ
τὸν πρεποῦμινο σεβασμὸ στὸν κ. Brighenti.
Ἐσφυλλίζοντας τὴ «Χρηστομαθία» του σκοντάψαμε
σὲ μερικὰ ὀνόματα ποὺ μπορούσαν νὰ λείπουν καὶ
δὲν εἶδαμε ἄλλα ὀνόματα ποὺ εἶχανε θέση μέσα σ'
ἕνα τέτιο βιβλίον. Λείπει λ. χ. ὁ κ. Πέτρος Βλαστός
(Ἑρμῶνας), λείπει ὁ Ρήγας Γκόλφης, ὁ Βουτιερίδης,
ὁ Μάρκος Αὐγέρης, ὁ Παντελῆς Χόρν, ὁ Κώστας
Παρορίτης, ὁ Σπ. Μελάς, λείπει ὁ κ. Κ. Χρηστο-
μάνης, λείπουν τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι ποὺ κατέχουνε
σήμερα μὴ κάπια θέση στὰ νεοελληνικὰ γράμματα,
καὶ ποζαίρουν ἄλλοι, καὶ μερικοὶ μάλιστα μὲ πε-

ριστὴ αὐθάδεια, ποὺ ἡ φιλολογικὴ δουλειὰ τους δὲν
ἔχει καμὲ σημασία, καμὲ βαρύτητα.

Ἔχει κ' ἕνα ἄλλο ψεγάδι, ἀλαφρότερο κάπως,
τὸ ὄρατο βιβλίον. Δὲ φανερώνει μεγάλη προσοχὴ στὸ
διάλεγμα. Τοῦ Ταγκόπουλου λ. χ. τοῦ δημοσιεύει δύο
τραγούδια ἐρωτικὰ (!) ἀπὸ κείνα ποὺ εἶχε γράψει ὅταν
εἶτανε δικοχτὸ χρονῶνε παιδί καὶ τοῦ κ. Ν. Βέη
τοῦ δημοσιεύει ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴ νεκρολογία τῆς
κ. Καλλιπρῆς Ἀδαμιάδου, ποὺ δὲν πῆθνε (κα-
θὼς θὰ θυμοῦνται οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά»), ση-
μειώνοντας ἀποκάτου «Diamo di lui la prima
parte di un articolo pubblicato in morte
di una giovine e gentile scrittrice. Ἡ κ.
Ἀδαμιάδου ζεῖ, ὅπως τὸ δήλωσε καὶ μοναχὴ τῆς,
κ' ὅμως ὁ φίλτατος Βέης τὴν πῆθνε γιά νὰ τὴν
ἀθανάτισε μέσα στίς σελίδες τῆς «Crestomazia
neoellenica» μὲ τὸ λυρικότατο ἄρθρον του.

Θὰ πῆτε, αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰν τὰ ξέρει ἕνας
ξένος λόγιος, γιὰτι εἶναι τὰ οἰκογενειακὰ τῆς φιλο-
λογίας μας; Μποροῦσε ὅμως ὁ κ. Brighenti νὰ ζη-
τήσῃ μερικὰς πληροφορίας ἀπὸ τὸ «Νουμά» (ποὺ
τοῦ κάνει τὴν τιμὴ νὰ τὸν ἀναφέρνῃ τόσες φορὲς
στὸ βιβλίον του) καὶ ἀπὸ τᾶλλα περιοδικὰ κ' ἔτσι θὰν
τὰ ξέφευγε τὰ μικρὰ αὐτὰ λαθια.

Τελιώνοντας τὸ πρόχειρο τοῦτο σημείωμα, συ-
στικνόμε τὴ «Χρηστομαθία» τοῦ κ. Brighenti
.....στους Ἑλληνας σπουδαστὰς, ἀφοῦ μὲ τὴν κριμα-
ρωμένη παιδεία μας βγαίνοντας τὰ Ρωμισσούλα ἀπὸ
τὸ Πανεπιστήμιον ξέρουμε τόσα γιά τὴ νεοελληνικὴ
φιλολογία ὅσα κ' ὁ κάτοικος τοῦ πλανήτη Ἄρη. Νὰ,
λοιπὸν ποὺ ὁ Ἰταλὸς καθηγητὴς ἔγραψε βιβλίον χρη-
σιμοῦχι μόνον γιά τοὺς Ἰταλοὺς ἀλλὰ καὶ γιά μᾶς
τοὺς Ρωμισσοὺς ἀκόμα, ποὺ τέτιο βιβλίον δὲν ἔχουμε
στὴ γλώσσα μας

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΑΚΟΜΑ

Ὁ ἀγαπητὸς μου Βασιλικὸς μὲ σέρνει σὲ μα-
κρὰ συζήτηση. Ἰσως-ἴσως συζήτηση χωρὶς τέλος.
Τὸ νοιώθει πολὺ καλὰ κ' ὁ ἴδιος, πῶς ἂν εἶχα νὰ
τοῦ ἀποκριθῶ στὰ καινούργια ζητήματα ποὺ ἀνοί-
γει καὶ στὰ παλιὰ ποὺ ξαναφέρνει, προσπαθώντας
νὰ μὴ μὲ καταλαβῇ, θὰ μοῦ χρειάζονταν κ' ἐμέ-
νυχ ἄλλες τόσες στίλές τοῦ «Νουμά». Κ' οἱ στί-
λες αὐτὲς θὰ γεννοῦσαν ἄλλες στίλές, ὁ Θεὸς ξέ-
ρει ὡς ποτε καὶ ὡς ποῦ. Σ' αὐτὸ δὲν φταίει οὔτε ὁ
Βασιλικὸς οὔτ' ἐγὼ. Μὰ πολὺ περισσότερο δὲν φταίει
ὁ ἀγαπητὸς «Νουμάς» κ' οἱ ἀναγνώστες του, ποὺ
μᾶς βαρεθῆκανε, ὕστερ' ἀπὸ ἕνα χρόνον συζήτηση.
Φταίει ἴσως τὸ θέμα ποὺ καταπισθῆκαμε καὶ δὲν
εἴμασταν οἱ πρῶτοι, ποὺ χύσαμε τόσο μελάνι γι'
αὐτό.

Τί νὰ γίνῃ; Ἡ αἰσθητικὴ ἀλήθεια—ἐκεῖνο ποὺ
λέμε τελοσπάντων ἀλήθεια—δὲν εἶναι μαθηματικὴ
ἀλήθεια. Δυὸ μαθηματικοὶ (φτάνουν ἀνεγκαστικὰ
πάντα σὲ μιὰ συνεννόηση. Κι αὐτὸ ἀκόμα εἶναι ζή-
τημα, ὕστερα ἀπ' τοὺς τελευταίους δισταγμούς ἐ-
νὸς φιλόσοφου μαθηματικοῦ, γιά τὴν ἐπιστήμη του.
Δυὸ αἰσθητικοὶ μποροῦν χρόνια νὰ συζητοῦνε χωρὶς
νὰ φτάσουν σὲ μιὰ συνεννόηση. Δυὸ τεχνίτες τὸ ἴδιο.
Στίλές τόμοι στέκονται ἀντιμέτωποι κ' ἐχθρικοὶ σ'
αἰῶνες αἰῶνων, ἀπάνω σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα. Καὶ
χιλιάδες ἔργων κοιτάζονται ἐχθρικὰ καὶ παραξενὰ
μέσα σὲ πινακοθήκες. Καὶ καμμιά ἰλιπίδα δὲν ὑ-
πάρχει πῶς αὐτὸ ποὺ γίνεται θὰ πάψῃ νὰ γίνεται.